

Vega Sjøfarm AS
post@novasea.no

Saksbehandler: Torgeir Fahle
e-post: fmnotfa@fylkesmannen.no
Tlf.: 75 53 16 73
Vår ref.: 2005/4095
Deres ref.: 16/32496
Vår dato: 18.5.2017
Deres dato: 18.2.2016
Arkivkode: 542.1

Avslag på søknad om tillatelse etter forurensningsloven for lokaliteten Hysvær i Vega kommune

Vi viser til søknad fra Vega Sjøfarm AS oversendt fra Nordland fylkeskommune den 24.2.2016. Rapport fra Sweco AS datert 15.8.2016 og rapport fra ICOMOS/IUCN den 9.3.2017.

Vedtak

*I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, nr. 6, §11 (særskilt tillatelse til forurensende tiltak), § 12 (innhold i søknad) og Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8-10, **avslår** Fylkesmannen i Nordland herved Vega Sjøfarm AS sin søknad om etablering av oppdrettsvirksomhet på lokaliteten Hysværet. Gebyr for saksbehandling settes til 19 700 kr.*

I det følgende vil vi redegjøre for saksbehandlingen, Fylkesmannens myndighet etter forurensningsloven, begrunnelse for vedtaket, og opplysninger om klageadgang osv

Bakgrunn

Søknaden gjelder etablering av ny lokalitet og fôrflåte for matfiskoppdrett av laks, ørret og regnbueørret ved lokalitet Hysvær, med en maksimalt tillatt biomasse på 3120 tonn. Det planlegges en årlig produksjon på 3120 tonn biomasse årlig, med bruk av gjennomsnittlig 3370 tonn tørrfôr pr. år. Lokaliteten ligger innenfor Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning og Vegaøyen verdensarvområde.

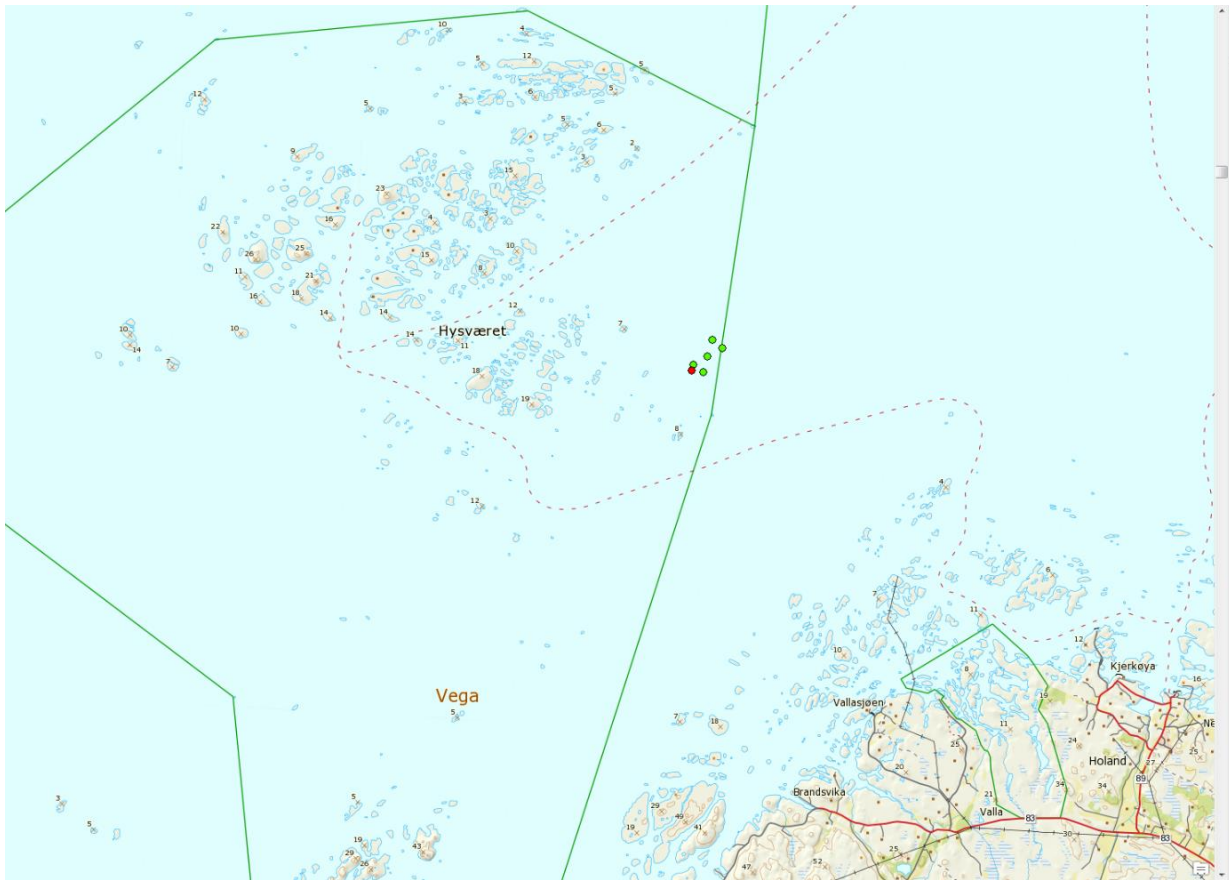

Fig.1. Planlagt plassering av oppdrettsanlegget ved Hysværet er markert med grønne ytterpunkt og midpunkt. Midpunktet for fôrflåte markert med rødt punkt.

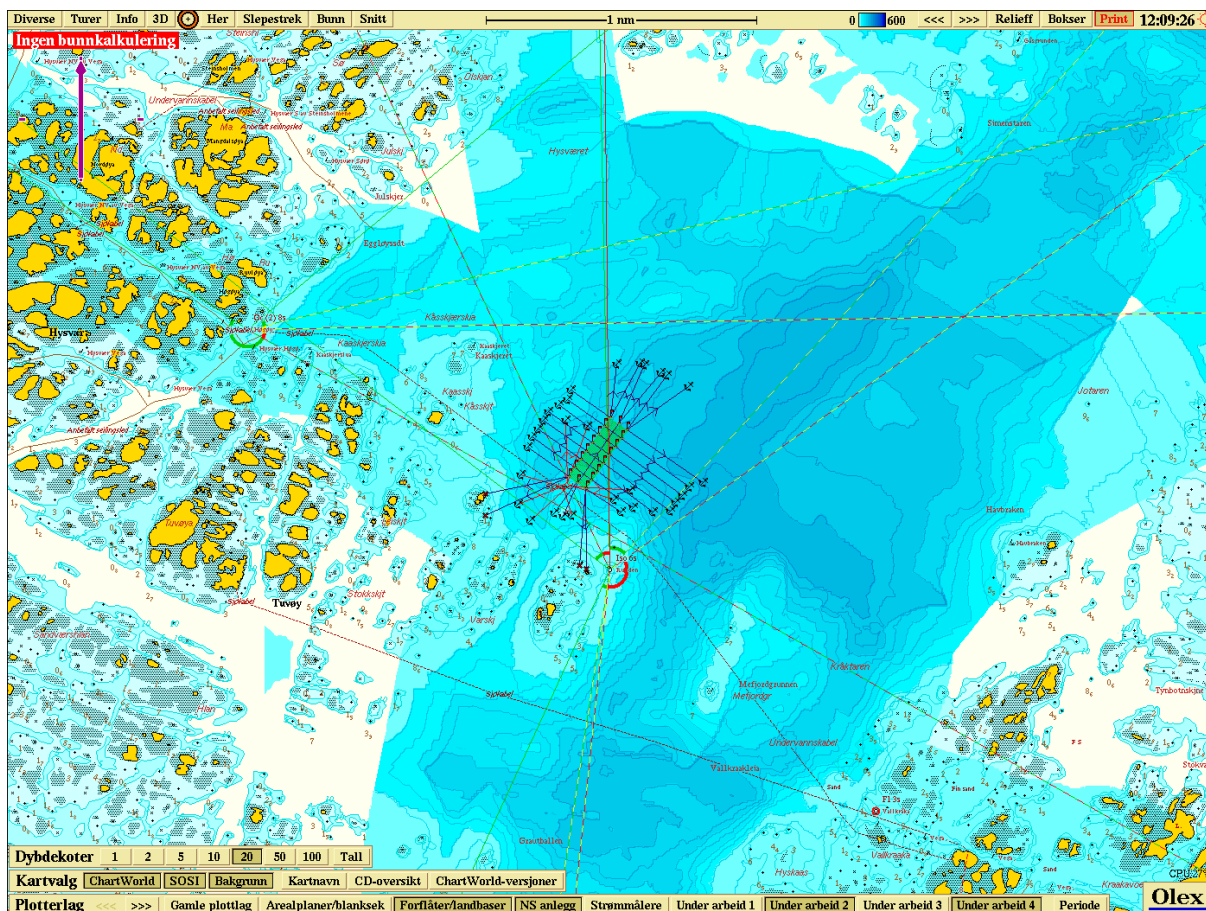

Fig. 2 Anleggsplassering med dybdekvoter fra Olex kart.

Lokaliteten Hysvær er planlagt i et område som er uplanlagt i Vega kommunes kystsonerplan. Anlegget ligger innenfor Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning og Vegaøyane verdensarvområde. Vega verneområdestyre ga den 3.7.2015 dispensasjon fra verneforskriften ved Hysvær/Søla landskapsvernområde til etablering av oppdrettsanlegg.

Søknaden har vært offentlig utlyst i Vega kommune. Det er kommet flere uttalelser fra organisasjoner og privatpersoner i høringsperioden, men mange av disse gikk på andre tema enn forurensning.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 er lagt til grunn som retningslinjer ved vår vurdering av saken¹.

Saksdokumenter

Fylkesmannen har vurdert følgende undersøkelser:

- MOM-B undersøkelse fra mars 2015.
- Strømmålinger fra nov. 2014 til jan. 2016 på 5,15, 50 og 100 meters dyp.

¹ Naturmangfoldloven §§ 8 til 12

Fylkesmannens vurdering

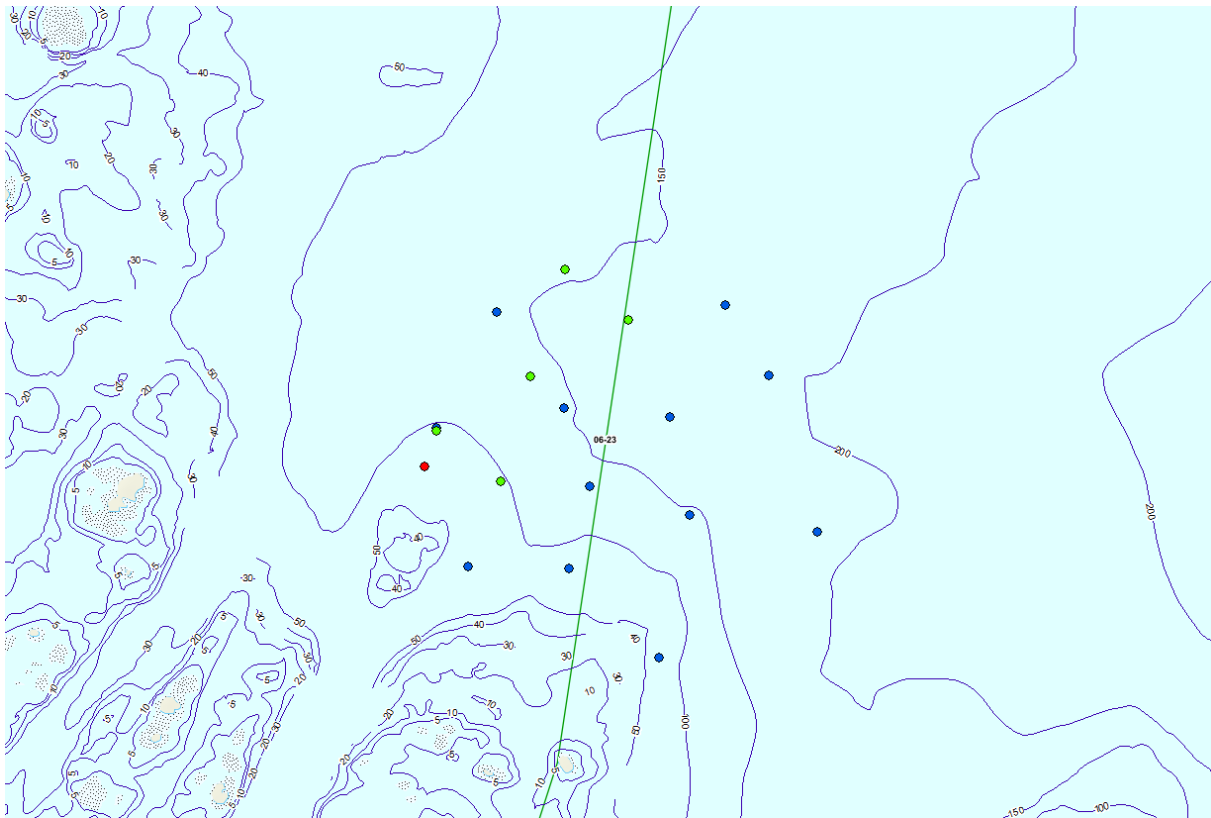
Følgende lovverk er sentralt i vår vurdering:

- Forurensningsloven (bl.a. §§ 11, 16 og 18)
- Vannforskriften (bl.a. §§ 4 til 6 og 12)
- Naturmangfoldloven (§§ 8 til 12)

Miljøpåvirkning

1. Lokalitetens nærsone

Miljømålene for bunnpåvirkning under et oppdrettsanlegg er at organisk avfall ikke skal akkumuleres over tid og at gravende bunndyr kan leve under merdene/ ved utslippspunktet. Lokalitetens bæreevne oppfattes gjerne som lokalitetens kapasitet til å motta og omsette organisk stoff.

Figur 3. Stasjoner for prøvetaking Hysværet, grønne punkt er midt og hjørnekoordinater for anlegget, rødt punkt er planlagt forflåte og blå punkt er grabbprøvestasjoner.

Lokaliteten er planlagt på nordvestsiden av Vega, mellom Vega og Hysværet (se fig. 1.). Lokaliteten ligger inne i et dypområde omkranset av en rekke øyer og skjær. Dybden ved lokaliteten er ifølge Vega Sjøfarm fra rundt 80 meter i sørlige del av den planlagte anleggsramma, til cirka 170 meters dybde i nordlige del.

Ved MOM-B undersøkelsen fra mars 2015 ble det tatt 12 grabbprøver. NS 9410-2007 er den standarden som var gjeldende ved utførelse av MOM-B undersøkelsen i 2015. Standarden sier i punkt 6.7. om prøvetakning «Ved første undersøkelse av en lokalitet kartlegges bunnen under anlegget ved å ta 15 til 20 grabbprøver spredt jevnt ut over området som anlegget dekker, og bunnssubstrat og dyp registreres».

Fylkesmannen ser at MOM-B undersøkelsen ved Hysværet har færre prøvepunkt enn det som står i NS 9410-2007. I tillegg er prøvetakningen lite representativ for bunnen under anlegget. Ingen av prøvepunktene ligger innenfor anleggsrammen ved Hysværet (se fig.3). Tre av stasjonene ligger i nærheten av anlegget (st. 5, 3 og 4) de øvrige stasjonene ligger fra 140-560 meter fra anlegget.

Ingen av stasjonene hadde utvikling av gassbobler, eller misfarging, unormal lukt, eller slam. Konsistensen var fast ved samtlige prøver. Det var varierende bunnsediment i prøvetakningsområdet. På de grunneste stasjonene var det skjellsand med innslag av sand. Under 70 meters dyp øker innslaget av leire, og de dypeste stasjonene bestod bunnsedimentet av ren leire.

Det var forekomster av gravende bunndyr ved alle stasjoner. Faunaen besto av en rekke dyr fra flere taksonomiske grupper inkludert pigghuder, krepsdyr, bløtdyr, børste og andre dyr, som indikerer et normalt økosystem uten høy organisk belastning

Hydrografimålingene ved prøvestasjonene viste et høyt oksygennivå i hele vannsøylen, og jevne verdier for sjøtemperatur og saltholdighet.

Det ble målt vannstrøm på lokaliteten i perioden 11.11.2014 - 23.12.2014 på 5,15 og 50 meters dyp, og i perioden 13.12.2014 – 24.1.2015 på 100 meters dyp. Målingene ble utført med propellmåler av typen SD 6000.

Fylkesmannen registrerer at oppdretter selv har utført strømmålingene ved Hysværet, dette er pr. i dag tillatt. Men vi synes dette er uheldig med tanke på at målingene bør være tatt og vurdert av en uavhengig konsulent.

Strømretningen varierte på de forskjellige dypene, på 5 m gikk strømmen hovedsakelig mot sørvest, på 15 m gikk den sørøst, på 50 mot sør, og på 100 m dyp mot vest.

Tabell 1. Strømmålinger på lokaliteten Hysvær:

Dyp	Gj.sn. (cm./sek.)	Maks (cm./sek.)	sign. maks (cm./sek.)	% 0-1 cm./sek.
5 m	3,3	17,6	4,9	3,8
15 m	3,5	16,4	5,7	6,5
50 m	3,2	13,2	4,7	7,9
100 m	2,2	12,4	3,9	31,1

2. Utenfor lokalitetens nærsone

Det var ikke utført noen MOM-C undersøkelse, før etablering ved Hysvær. Dette var det heller ikke krav om før ny NS 9410:2016 kom. Det ligger et lokalt dypområde nordøst for lokaliteten Hysværet (se fig.2.) som mest sannsynlig vil være sluttresipienten for belastningene fra anlegget.

3. Vannforekomst

Lokaliteten planlegges i vannforekomsten Flovær, klassifisert som åpen eksponert kyst med ID nr. 0361010700-2-C i Vann-Nett². Vannforekomsten er per i dag vurdert til å ha Svært god økologisk tilstand. Ut ifra de opplysninger som foreligger, samt store størrelsen på vannforekomsten mener Fylkesmannen at den gitte produksjonen på lokaliteten har lav sannsynlighet for å føre til forringelse av den økologiske tilstanden i vannforekomsten. Hvis driften får negativ effekt på tilstanden til vannforekomsten, må det imidlertid gjøres tiltak for å bedre forholdene.

4. Naturmangfold

Lokaliteten Hysværet er søkt inne i Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning. Området er viktig for en rekke fuglearter og regnes som en del av kjerneområdet på Vega for ærfugl.

Hekkebestanden av ærfugl, spesielt på strekningen fra Midt-Norge til Lofoten, er i sterk tilbakegang, og det samme er overvintringsbestandene av ærfugl og havelle. Dette kommer frem i en rapport som evaluerer tilstanden for hekke- og overvintringsbestandene av noen av våre marine dykkender (bergand, ærfugl, havelle, svartand og sjøorre) i Skandinavia og Island (<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:800875/FULLTEXT03.pdf>).

² Nettportal som eies av miljøforvaltningen og Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) og driftes av sistnevnte: <http://vann-nett.no/portal/Default.aspx>

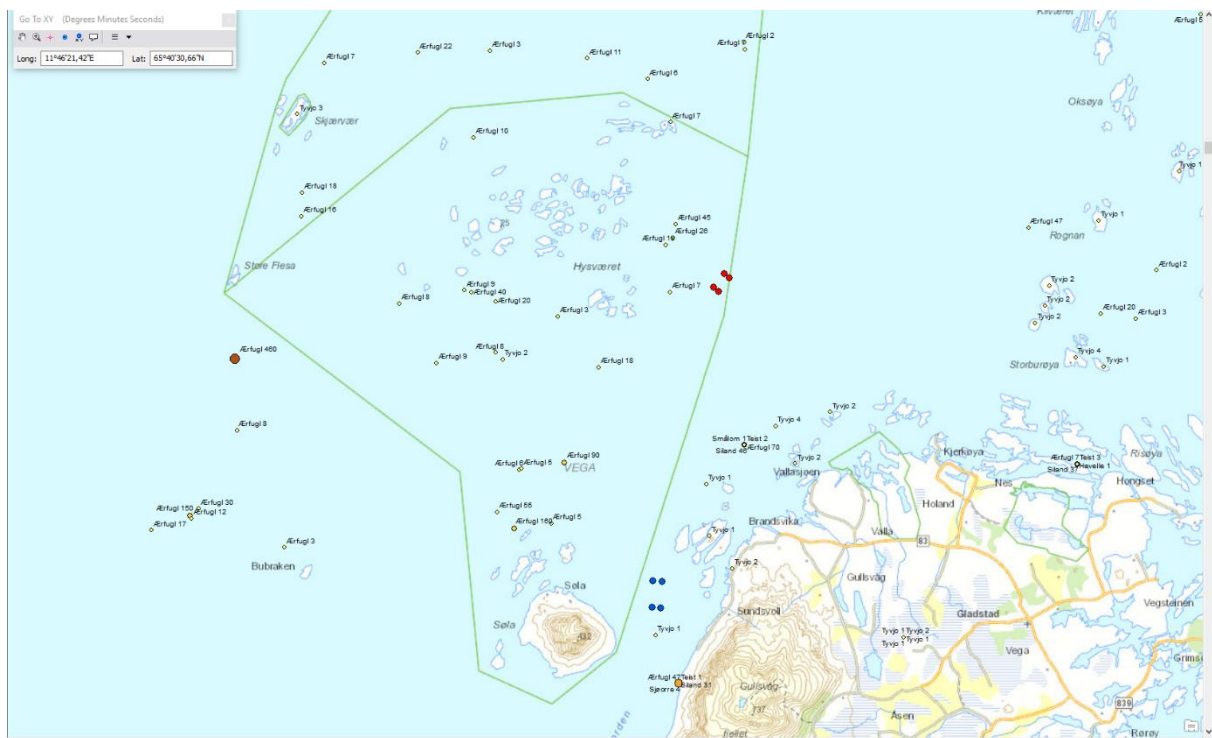

Fig. 4 Telling av mytende (fjærskiftende) Ærfugl i 2015. Lokaliteten Hysværet markert med røde hjørnepunkt, lokaliteten Rørskjæran er markert med blå hjørnepunkt.

I forhold til den søkte lokaliteten ved Hysværet ligger det inne en registrert forekomst av sjøfugl like vest (1.8 km) for omsøkte lokalitet (Tuvøya og holmer omkring), og en stor lokalitet (Hysværoyan) nordvest (1.2 km) for den søkte lokaliteten.

På lokaliteten Tuvøya og holmer omkring var det sommeren 1982 registrert 50 ærfugl, 12 fiskemåker, 11 gråmåker og 19 svartbak. I tillegg stokkand, grågås og steinvender i et visst antall. På vinteren (februar) 1986 var det registrert 733 ærfugl, 345 ærfugl/praktærfugl (ikke skilt mellom artene) og 89 praktærfugl på samme lokaliteten. Dette gjør jo at området sannsynligvis er/har vært en betydelig vinterlokalitet, men fuglene benytter jo store områder om vinteren.

Hysværoyan lokaliteten har hatt hekketellinger både 82,83,84 og 07. Området er viktig for arter som gråmåke (489 ind. i 2007 i hele været), svartbak (113 ind. i 2007) og ærfugl (1000 ind. i 1986). I tillegg er det jevnlig observasjoner av bl.a. sildemåke, sjørørre (vinter) og smålom i været.

Hysværet ligger innenfor Vegaøyan Verdensarvområde. Vegaøyan Verdensarvområdet ble i 2004 skrevet inn på Unescos (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) liste over verdens kultur- og naturarv. Begrunnelsen for Vegaøyans plass på den prestisjetunge listen er med andre ord det unike kulturlandskapet i området som er et resultat av samspillet mellom menneske og natur over lang tid. Særlig er det lagt vekt på den unike ærfugl- og duntradisjonen.

Sweco AS sin rapport fra 2016 var en landskapsanalyse for å definere verdensarvlandskapets visuelle karakter og vurdere hvorvidt moderne havbruk styrker eller svekker dette landskapet.

Sweco AS skriver at man med tanke på å kunne videreføre den visuelle karakteren av kulturlandskapets praksis, lokalitet og varighet, finnes det få holdepunkter for å kunne anbefale lokalisering av oppdrettsanlegg tilsvarende dagens installasjoner i verdensarvområdet. Ethvert oppdrettsanlegg slik vi kjenner det i dag, vil innebære et brudd med de verdiene som verdensarvkomiteen mener at området synliggjør. Full etablering av oppdrettsanlegg, for eksempel i henhold til utkast til Kystplan Helgeland, vil derfor snarere svekke enn forsterke den visuelle karakteren av fiskerbondens kulturlandskap.

Rapporten konkluderer med at lokalisering av oppdrettsanlegg gir et tidsbilde og en naturbruk som svekker den visuelle karakteren slik den følger av verdensarvverdiene.

UNESCO rådgivende organ ICOMOS og IUCN var på befaring på Vega 19-23 februar i 2017. Rapporten fra befaringen hadde en rekke spesifikke anbefalinger til nasjonalstaten Norge:

Statsparten bør ikke vurdere de to lokalitetene for akvakultur før:

- den reviderte kommuneplanen for Vega er blitt vedtatt med begrensninger for akvakultur innen verdensarvområdet - og med en klar strategi for å sikre at akvakulturen ikke påvirker verdensarvverdiene.
- tilstrekkelige konsekvensutredninger mht. til kulturarv og miljø er blitt iverksatt, herunder en vurdering av mulighetene for at det kan oppstå kumulative påvirkninger (summen av flere ulike påvirkningsfaktorer).
- før funnene i rapporten om effektene av havbruk på ærfugldriften er tilgjengelige og kan bli brukt som en del av konsekvensutredningen for ivaretagelse av verdensarvverdiene (august 2017). Rapporten fra denne arbeidsgruppen bør bli faglig evaluert og offentliggjort som en del av de samlede vurderingsprosessene.

Hvis konsekvensutredningene (inklusive rapporten om ærfugldriften) konkluderer med at oppdrettslokalitetene kommer til å påvirke verdensarvegenskapene negativt, og det ikke finnes noen alternativer for å unngå disse påvirkningene eller avbøtende tiltak ned til et akseptabelt nivå, mener ICOMOS og IUCN at konsesjonene ikke bør godkjennes.

ICOMOS og IUCN skriver i rapporten at ut fra resultatene fra det pågående utredningsarbeidet om effekten av akvakultur på ærfugldriften, bør det vurderes å foreta ytterligere strategiske studier for å undersøke dette forholdet. En slik studie vil kunne inkludere en grundig utarbeidet overvåkningsplan for ærfugl - innenfor og utenfor grensen for området (kontrollsteder). Overvåkningsplanen bør ha fokus på interaksjon mellom ærfugl og lokaliteter for akvakultur (samt andre fuglearter av stor bevaringsverdi). Oppdrettsnæringen bør involveres fullt ut og en bør undersøke muligheten for partnerskapsfinansiering, for eksempel gjennom det nasjonale fondet for akvakultur.

Konklusjon

Fylkesmannen har gått igjennom søknaden for lokaliteten Hysværet og kan ikke se at vedlagte dokumentasjon sannsynliggjør at lokaliteten vil tåle den søkte belastningen på 3120 tonn biomasse. MOM-B undersøkelsen som lå ved søknaden dekket ikke området under anlegget, og hadde også færre prøvepunkt enn det som er kravet i NS 9410.

Lokaliteten Hysværet er omgitt av en rekke holmer og skjær, og det er et lokalt dypområde nordøst for lokaliteten som må anses å være sluttresipienten for lokaliteten Hysværet. MOM-B undersøkelsen viste at under 70 meters dyp økte innslaget av leire i bunnprøvene, og de dypeste stasjonene bestod bunnsedimentet av ren leire. Dette kan tyde på at det er liten strømkraft i de dype områdene av resipienten noe som gir en fare for opphopning av organisk materie i dypområdet med påfølgende dårlige forhold.

Fylkesmannen skal også vurdere søknaden om akvakultur opp imot Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Det er gjennom flere års registreringer kartlagt store naturverdier ved Hysvær, det er sjøfugl forekomstene som gir område høy verdi og da spesielt ærfugl forekomstene. Ærfugl er i sterk tilbakegang i Nordland, med unntak av Vega der tiltak i form av fuglevokting har bidratt positivt til bestanden.

Fylkesmannen ser at kunnskapsgrunnlaget i forhold til påvirkning fra akvakultur på sjøfugl (og spesielt ærfugl) er svakt. Dette ble også påpekt av ICOMOS og IUCN i deres rapport fra befaringen. Vega kommune er i ferd med å starte en kunnskapsinnsamling om akvakulturs påvirkning på ærfugl, men denne kunnskapen er pr. i dag ikke tilgjengelig.

Når det gjelder landskapsverdiene i Verdensarvområdet var SWECO-rapporten klar på at ethvert oppdrettsanlegg slik vi kjenner det i dag, vil innebære et brudd med de verdiene som verdensarvkomiteen mener at området synliggjør.

Fylkesmannen ser at det er kartlagt viktige forekomster av sjøfugl i nærheten av den søkte lokaliteten Hysvær. Vi ser at det eksisterer liten kunnskap om påvirkning fra akvakultur på disse bestandene. Det kan være påvirkning i form av forstyrrelser, påvirkning av algevekst, kobberimpregnering, predatoransamlinger ved anlegg etc. Ut i fra føre var prinsippet mangler vi kunnskap om påvirkningen av tiltaket på sjøfugl, noe som kan være risiko for at den svært viktige forekomsten av rødlistet sjøfugl i området blir skadelidende om vi gir tillatelse til tiltaket.

Når det gjelder samlet belastning er sjøfuglbestandene i Nordland generelt i svært dårlig forfatning. En kraftig nedgang i bestandene kan delvis forklares med næringssvikt i havet og påvirkning fra mink. Dette betyr at man må ta ekstra godt vare på de viktigste gjenværende leveområdene for disse artene. Vega generelt og Hysværet spesielt er viktige lokaliteter for bestanden av sjøfugl i Norge. Særlig ærfuglbestanden rundt Vega er viktig siden dette er det eneste området i Nordland som ikke viser en dramatisk nedgang for bestanden. Dette betyr at en påvirkning som slår negativt ut for bestanden av sjøfugl ved Hysværet betyr noe for den samlede bestanden av sjøfugl i Norge.

Fylkesmannen mener det i denne saken er riktig å gi et avslag på søknad om utslippstillatelse ved Hysvær. Dette begrunnet i vedlagt dokumentasjonen i søknad, som ikke sannsynliggjør at resipienten tåler den søkte belastningen. Fylkesmannen har i tillegg vurdert

kunnskapsgrunnlaget, de sårbare bestander i området og den samlet belastning på naturmangfoldet tiltaket kan medføre.

Varsel om saksbehandlingsgebyr

Det skal betales gebyr for Fylkesmannens behandling av søknader om ny tillatelse til forurensende virksomhet³.

Fylkesmannen varslar at man for saksbehandlingen vil kreve inn saksbehandlingsgebyr etter fastsatte gebyrsatser⁴. Vega Sjøfarm AS vil dermed ilegges et gebyr på 19 700 kr. Plasseringen i gebyrsats er gjort ut ifra tidsbruk på søknaden.

Dersom dere har merknader til varselet, ber vi om at disse bli sendt innen **14 dager** fra vedtaket er gitt⁵.

Klageadgang, saksopplysninger m.m.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet⁶. Klagefristen er **3 uker** etter at dette brevet er mottatt⁷. Klagen sendes til Nordland fylkeskommune med kopi til Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10, 8002 Bodø. Klagen skal være begrunnet og angi den eller de endringer som ønskes⁸.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort⁹.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter¹⁰. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen. Vi vil på forespørsel også kunne gi øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken.

Med hilsen

Sveinung Råheim (e.f.)
fylkesmiljøvern sjef

Oddlaug E. Knutsen
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

³ Forurensningsforskriften kapittel 39

⁴ § 39-4 i forurensningsforskriften

⁵ Forvaltningsloven § 16

⁶ Forvaltningsloven § 28

⁷ Forvaltningsloven § 29

⁸ Forvaltningsloven § 32

⁹ Forvaltningsloven § 42

¹⁰ Forvaltningsloven § 18

Kopi pr. e-post:

Mattilsynet	postmottak@mattilsynet.no
Fiskeridirektoratet	postmottak@fdir.no
Kystverket	post@kystverket.no
Nordland Fylkeskommune	post@nfk.no
Vega kommune	postmottak@vega.kommune.no
Nordland Fylkes Fiskarlag	nordland@fiskarlaget.no
Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Klima- og Miljødepartementet	postmottak@kld.dep.no
Gunvald Eilertsen	geilertsen@hotmail.com
Vegøyans Venner	solveig.lobeck@vega.kommune.no
Naturvernforbundet i Nordland	nordland@naturvernforbundet.no
Vegøyans Verdensarv	post@verdensarvvega.no